

СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКУ

О. С. ВОВЧЕНКО

(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. *Мета статті* полягає в узагальненні наукових підходів щодо оцінювання фінансової стабільності банку для визначення напрямів удосконалення методичного забезпечення такої оцінки. **Методика дослідження.** *Вирішення поставлених у статті завдань* здійснено за допомогою загальнонаукових методів дослідження: теоретичного узагальнення, порівняння, групування та систематизації, системного та критичного аналізу, логічного узагальнення, формалізації. **Результати.** *Теоретичні положення та методичні підходи, розглянуті у статті, доведено до рівня конкретних рекомендацій щодо можливості використання їх для оцінювання фінансової стабільності банку й розроблення комплексної моделі такої оцінки.* **Практична значущість результатів дослідження.** *Запропоновано науково-методичні рекомендації щодо оцінки фінансової стабільності банків, які сприятимуть удосконаленню економічного механізму її забезпечення.*

Ключові слова: банк, фінансова стабільність, комплексна модель, оцінка, індикатори.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Для попередження кризових ситуацій в економіці одним з основних завдань, які постали перед вітчизняною банківською системою, є підтримка на належному рівні фінансової стабільності кожного банку, що дає їм змогу виконувати функції із забезпечення економічних суб'єктів достатньою кількістю фінансових ресурсів. Розвиток економіки безпосередньо залежить від стану банківської системи, фінансування та обслуговування суб'єктів підприємництва й фізичних осіб банками. Сучасна фінансово-кредитна система характеризується значним дефіцитом обігового та, особливо, інвестиційного капіталу через втрату банками можливості мобілізувати довгострокові ресурси – сьогодні кредитні установи обслуговують переважно поточні, насамперед, платіжні потреби економічних суб'єктів. Для задоволення інвестиційних потреб реального сектора вітчизняні банки не мають стабільної ресурсної бази, у результаті чого їхній вплив на формування матеріально-технічної бази економіки вкрай обмежений.

Стабільно функціонуючі банківські уста-

нови забезпечують акумуляцію надлишкової ліквідності, зменшують рівень тінізації економіки, сприяють розвитку довгострокового кредитування, що слугує каталізатором економічного зростання та підвищення добробуту населення. Тому для забезпечення динамічного розвитку вітчизняної економіки проблемі стабільності банків та її оцінки повинна приділятися значна увага. Відсутність методики оцінки фінансової стабільності, достовірних її критеріїв свідчать про необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади та практичні аспекти фінансової стабільності банків є предметом серйозних наукових досліджень і розглядалися в роботах таких вітчизняних та зарубіжних учених, як Г. М. Азаренкова, О. І. Барановський, О. В. Васюренко, В. В. Глушенко, О. Г. Головки, С. М. Дробишевський, О. М. Кармінський, В. В. Коваленко, В. В. Корнєєв, М. І. Крупка, О. В. Крухмаль, В. І. Міщенко, Л. О. Примостка та ін. Утім, питання, пов'язані з удосконаленням методичних засад оцінки фінансової стабільності банків, вимагає проведення поглибленого дослідження, спрямованого на виявлення переваг і недоліків наявних методик.

Формування цілей статті (постановка завдання). Завданнями дослідження є: узагальнення та аналіз сучасних методик оцінки фінансової стабільності банку для формування пропозицій щодо комплексної методики такої оцінки; доповнення теоретичних положень щодо застосування інструментів і підходів до оцінювання фінансової стабільності банку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фінансова стабільність банку – це якісна динамічна характеристика, що відображає його здатність виконувати свої функції у процесі адаптації до зовнішнього середовища за позитивної зміни фінансових показників чи підтримання їх у певних межах, незалежно від впливу різноманітних факторів, за рахунок внутрішніх ресурсів. При цьому стабільність банків визначається умовами й чинниками, які формуються на рівні самої установи (мікрорівень) та на рівні довкілля (макрорівень). Забезпечення фінансової стабільності передбачає регулярний моніторинг та аналіз різноманітних факторів вразливості й ризиків для фінансової системи на основі макроекономічних і пруденційних показників та відповідного реагування на них [10, с. 218].

Оцінка фінансової стабільності банку повинна включати аналіз усіх аспектів його діяльності. В основному вона базується на загальновідомих методах та інструментах, проте не має єдиної визначеної методології такої оцінки. Тому аналітики використовують кілька методик, які суттєво відрізняються між собою і включають різні показники.

У багатьох вітчизняних публікаціях оцінка стабільності банку подається як оцінка його фінансового стану [1, 5], тому в більшості випадків складно знайти різницю в методах аналізу фінансової стабільності, фінансової стійкості, платоспроможності, надійності банку. Усі ці методики, по суті, ідентичні, оскільки стосуються узагальнених характеристик банку, проте наявні підходи до оцінки фінансової стабільності банків відрізняються за складом факторів, що враховуються, системою показників, які характеризують складові фінансової стабільності, пороговими значеннями показників тощо.

Проведений аналіз методів оцінки фінансової стабільності банків дозволяє розподілити їх на окремі групи, зокрема:

1. Узагальнена оцінка фінансової стабільності за допомогою коефіцієнтів, у тому числі визначення інтегрального індикатора або індексу стабільності:

– макропруденційний аналіз за допомогою індикаторів фінансової стабільності;

– стрес-тестування – комплекс аналітичних інструментів, які використовуються з метою виокремлення ключових ризиків банків на основі визначення кількісного впливу можливих шоків на установу [8, с. 9];

агреговані (композитні) індекси.

2. Непараметричний аналіз фінансової стабільності – визначення фінансової стабільності банків на основі уявної обґрунтованої гіпотези та базується на вторинних (відносних) індикаторах:

– сигнальний підхід – дає можливість фіксувати сигнали попереджувальних індикаторів протягом «сигнального вікна», тобто визначати період часу перед погіршенням фінансової стабільності;

– рейтингові оцінки (CAMELS, PATROL, рейтинг динамічної фінансової стабільності, рейтингова оцінка «Мінфін», методики В. Кромонава, О. Ширінської, С. Семенова та ін.).

3. Таксонометричний метод (метод евклідових відстаней) – комплексна оцінка діяльності банків, що дозволяє визначити кращі з них по цілому ряду показників, набір яких може бути різним залежно від конкретного поставленого завдання [13, с. 59].

4. Економетричне моделювання, результатом якого є побудова регресійних рівнянь, які дають можливість виявити та оцінити взаємозв'язок між статистичними показниками й на основі цього спрогнозувати рівень фінансової стабільності:

– методи кластерного аналізу – дозволяють згрупувати банки залежно від ступеня впливу різних факторів на узагальнений показник їх фінансової стабільності;

– методи дискримінантного аналізу – дозволяють визначити ті фактори, які забезпечують розподіл банків за окремими групами (стабільними та нестабільними) [3].

5. Методи аналізу фінансової стабільності, засновані на застосуванні апарату теорії ймовірності та нечітких множин – побудова окре-

мих моделей на основі розгляду різних показників діяльності банку з метою узагальнення підсумкового показника – індексу фінансової стабільності, або зіставлення між собою таких показників.

6. Графічне відображення даних, що здійснюється на підставі часових рядів даних і визначення описових статистичних характеристик таких рядів (описові та розрахункові статистики, аналітична геометрія тощо).

Розглянемо визначені методичні підходи детальніше.

Коефіцієнтний метод ґрунтується на обчисленні набору економічних показників на основі статей фінансових звітів банківських установ. За допомогою коефіцієнтного методу можна отримати значну кількість економічних показників, що дозволяє використовувати коефіцієнтний аналіз для повного та всебічного дослідження. Саме розгорнутий коефіцієнтний аналіз дозволяє детально дослідити стабільність банку та виявити напрями її забезпечення.

В Україні ключовим інструментом макропруденційного аналізу є оцінка фінансової стабільності банків на основі обчислення основних і додаткових індикаторів фінансової стабільності, запропонованих Міжнародним валютним фондом. Згідно з його рекомендаціями, індикаторами фінансової стабільності є показники поточного фінансового стану та стійкості банку, які містять інформацію щодо достатності капіталу, якості активів, прибутку й рентабельності, ліквідності, чутливості до ринкового ризику та рекомендовані індикатори фінансової стійкості, а також вихідні дані для їх складання [12].

Тож, відповідно до рекомендацій МВФ, в Україні запроваджено методіку комплексної оцінки стабільності фінансового сектора нашої держави, що включає 12 індикаторів для щоденного моніторингу та 23 – для щомісячного. Але слід сказати, що запропонований підхід дозволяє вирішити лише частину проблем аналізу фінансової стабільності, адже метод відносних показників (коефіцієнтний метод) має певні недоліки. По-перше, велика кількість коефіцієнтів, частина з яких дублюють один одного, ускладнює розрахунки. По-друге, має місце відсутність або недостатне

обґрунтування граничних значень більшості показників. По-третє, публічну фінансову звітність банку можна проаналізувати за допомогою обмеженої кількості аналітичних показників, адже нині в Україні відсутня система підготовки статистичних даних для розрахунку всього спектра із запропонованих МВФ індикаторів. По-четверте, висока деталізація оцінки фінансової стабільності за коефіцієнтним методом є значним недоліком за необхідності дати узагальнюючу оцінку окремого банку та провести відповідні порівняння. Особливо оцінка ускладнюється, коли за одним показником банк виявляє себе як цілком успішний, а за іншим – як фінансово нестійкий, тобто присутня різновекторність напрямків змін індикаторів, що унеможливує визначення загальної тенденції в їхній динаміці.

Варто додати, що оцінка фінансової стабільності найчастіше здійснюється саме за допомогою коефіцієнтного методу, який є доволі простим, доступним і легко реалізується на практиці. І хоча він не є оптимальним методичним підходом до вирішення проблеми комплексного аналізу фінансової стабільності банку, такий «експрес-аналіз» виступає діючим інструментом оцінки фінансового стану й дає змогу завчасно розпізнати характер і суттєвість змін та спрогнозувати їх імовірні напрями.

Поряд із застосуванням у міжнародній практиці цілої низки індикаторів фінансової стабільності, про які йшла мова вище, у деяких країнах використовується свій агрегований індикатор фінансової стабільності. Слід відзначити, що хоча цей індикатор може представляти певну цінність для оцінювання стану фінансової стабільності, він не може застосовуватися сам по собі, без аналізу інших індикаторів та інструментів аналізу [9, с. 88].

Найвідомішими агрегованими (композитними) індексами фінансової стабільності є показники Bank Z-Score або Z-статистики (розрахованого експертами Світового банку) та індекс стабільності А. Роя [14].

Указаним методикам визначення агрегованих індексів властиві деякі недоліки: значний часовий лаг затримки отримання індикатора; вони є агрегованими в річному вимірі й не відображають ситуації в різних напрямках функціонування банківських установ. Проте агре-

говані індикатори характеризують ситуацію, що вже реалізувалась, і виступають не тільки ознакою вразливості, але й дають більш широке уявлення щодо стабільності розвитку.

Непараметричний аналіз передбачає визначення фінансової стабільності банку на основі нових індикаторів, які є узагальненням первісних індикаторів.

Сутність сигнального підходу полягає у встановленні небажаної межі перетинання досліджуваних показників протягом визначеного періоду часу. Однак при цьому виникає питання щодо обґрунтування припустимої межі відхилення досліджуваного показника діяльності банку.

Сьогодні актуальним для банків є здійснення стрес-тестування, яке проводиться як наглядовим органом – Національним банком України, так і спеціалізованими компаніями-аудиторами й самими банками. Стрес-тестування здійснюється з використанням різних методів аналізу, зокрема:

аналізу чутливості, спрямованого на виявлення ризиків і найбільш імовірної реакції інституцій фінансового сектора на шоки (зміни у процентних ставках, курсах валют, цін на активи тощо);

сценарного аналізу, спрямованого на перевірку стабільності фінансових інститутів і фінансового сектора до виняткових, але можливих економічних сценаріїв;

аналізу «зараження», на основі якого виявляється й оцінюється трансмісія шоків, що передається від окремої фінансової інституції (наприклад, системно значущої) до фінансового сектора загалом та в результаті впливу яких порушується фінансова стабільність банків [11].

Поява останнім часом значної кількості різних підходів і методів формування стресових сценаріїв та проведення стрес-тестування банківських установ робить важливою таку проблему, як розроблення критеріїв ефективності стрес-тестів як на макро-, так і на мікрорівні. Згідно з Методичними рекомендаціями НБУ, систему стрес-тестування банку можна вважати ефективною, якщо вона: забезпечує можливість визначення найгіршого сценарію розвитку подій; установлює розмір можливих збитків у разі реалізації найгіршого сценарію; виявляє вразливі та слабкі місця в системі захисту від ризиків; дає змогу керівництву опе-

ративно втручатись у процеси, які загрожують банку, визначати, організувати та впроваджувати комплекс необхідних заходів, спрямованих на зменшення впливу ризиків та уникнення фінансових втрат.

Синтетичну оцінку майже будь-якій характеристиці банку (кредитоспроможності, надійності, стійкості й, зокрема, фінансовій стабільності) дозволяє надати такий аналітичний інструмент, як рейтинг. Більшість застосовуваних на практиці методик аналізу фінансової стабільності банку спирається на рейтингову систему CAMELSO – метод, який використовується в міжнародній практиці. Головною перевагою цієї системи є те, що вона є стандартизованим методом оцінки банків; рейтинги за кожним показником указують напрями дій для їх підвищення; зведена оцінка відображає ступінь необхідного втручання, яке повинно бути розпочато стосовно банку з боку контролюючих органів.

До недоліків методики CAMELSO можна зарахувати те, що вона значною мірою заснована на експертних (суб'єктивних) оцінках, тому якість кінцевого результату багато в чому буде залежати від професіоналізму супервізорів. Крім цього, отриманий рейтинг банку є власністю Національного банку України й конфіденційною інформацією, призначеною тільки для внутрішнього використання, та не підлягає опублікуванню в засобах масової інформації.

Іншою широковідомою методикою оцінки фінансової стабільності банку є методика, розроблена групою експертів під керівництвом В. Кромонава.

Переваги цієї методики: відкритість; постійне її вдосконалення; достовірність і простота; логічна структура й фундаментальність. Утім, ця методика досить часто критикується за об'єктивно властиві їй недоліки, до числа яких можна зарахувати такі: достатня спірність нормування коефіцієнтів; незважаючи на декларовану відкритість, кромонівську методику не можна назвати повністю відкритою. Закритими частинами, як і раніше, є розрахунки коефіцієнтів зважування показників, крім того, укладачі рейтингу можуть коригувати місце того чи іншого банку згідно з одержуваною ними неформальною інформацією. Також рейтингова методика має враховувати умови зовнішнього середовища, у якому пра-

цює банк, а отже, має бути достатньо гнучкою. Показники, що включаються до методики не повинні дублювати один одного, оскільки це призводить до викривлення результатів оцінки. Важливе значення при побудові рейтингової системи має обґрунтування критеріїв ідеального банку, на основі яких проводиться класифікація банків та інтерпретація результатів рейтингової оцінки.

Формування рейтингової оцінки банківської установи на основі відхилення показників його функціонування від значень «еталонного» банку є завданням таксонометричного методу дослідження. Так, на основі квазівідстаней визначається сучасна позиція кожного банку з точки зору стабільної діяльності, що дає можливість установити тактичні та стратегічні напрями розвитку банків. Отже, таксонометричні методи оцінки дають змогу визначити позицію банку з урахуванням рівня його фінансової стабільності, а також урахувують потенційні можливості в рамках конкурентного середовища на ринку банківських послуг [13].

В основу таксонометричного методу (методу евклідових відстаней) закладено вибір еталону та порівняння оптимальних параметрів (координат) його фінансової стабільності з відповідними параметрами векторів усіх інших об'єктів дослідження (визначення евклідових відстаней, за якими й відбувається ранжування об'єктів: найменша відстань, відповідає стабільнішому банку). Принципова відмінність даної методики від інших, що використовуються для рейтингової оцінки, полягає в поданні всіх статистичних даних за обраними критеріями (показниками) у вигляді матриці, де окремий рядок є вектором фінансової стабільності, координатами якого є значення критеріїв (показників) [3].

Для забезпечення ефективного управління фінансовою стабільністю банку необхідно використовувати інструментарій економіко-математичного моделювання, який дозволяє розробити механізми вдосконалення функціонування стабільного банку через опосередковане пізнання об'єкта дослідження. При цьому особливого значення в економічній практиці набувають моделі, що дозволяють одночасно обґрунтовувати управлінські рішення і прогнозувати основні параметри діяльності банку. Серед економіко-математичних методів та

моделей, які застосовують для аналізу рівня фінансової стабільності банку, найчастіше використовують економетричні методи. Вони дозволяють визначити вплив зміни зовнішнього середовища на фінансову стабільність, провести аналіз причинно-наслідкових зв'язків між економічними змінними, здійснити пошук нових покращених альтернатив забезпечення фінансової стабільності.

Під час побудови економетричних моделей необхідно проводити якісний аналіз чинників, які за логікою економічних зв'язків впливають на фінансову стабільність банку. При цьому потрібно виділити з-поміж них тільки значущі, що підлягають подальшому опрацюванню. Отже, побудова економетричної моделі вимагає впровадження цілої низки підходів і методів, що потребує значного часу, а тому не може бути застосована для проведення оперативного аналізу фінансової стабільності банку. Варто також наголосити на необхідності обробки значної кількості інформації з метою отримання достовірних економетричних моделей, що нівелює їх упровадження для даних, які визначають короткострокову динаміку досліджуваних показників банківської діяльності. Більш суттєвим недоліком аналізу фінансової стабільності на основі економетричного моделювання є необхідність застосування процедур обрання даних для визначення відповідних моделей уникнення мультиколінеарності між такими даними.

У зв'язку з тим, що таксономічні показники, які характеризують фінансову стабільність банку, відрізняються один від одного, виникла необхідність ранжувати банки з метою одержання однорідної сукупності. Як засіб упорядкування доцільно застосувати метод багатомірної класифікації об'єктів – кластерний аналіз [7, с. 68]. Використання методологічних положень проведення кластерного аналізу діяльності банків сприяє впровадженню методів якісного стратегічного управління стабільністю з метою набуття конкурентних переваг на ринку банківських послуг. Перевагою кластерного аналізу також є можливість використовувати велику кількість характеристик стабільного банку. Проте кластерний аналіз є описовою процедурою, він не дозволяє зробити практично значимих статистичних висновків, але дає можливість провести своєрідну розвідку – вивчити «структуру сукупності».

Деякими дослідниками [6] пропонується визначати вагові коефіцієнти стабільності банку за допомогою лінійного дискримінантного аналізу. Цей метод дозволяє визначити набір ваг для коефіцієнтів, які найкраще поділяють елементи сукупності на групи – на фінансово стабільні банки та фінансово нестабільні банки.

Основною метою дискримінантного аналізу є пошук такої лінійної комбінації змінних, яка б оптимально розділила розглянуті групи. Проте вагові коефіцієнти не є надійними для оцінки фінансової стабільності вітчизняних банківських установ; дискримінантні моделі не дають відповіді на питання, які з факторів вплинули на зміну рівня фінансової стабільності; за результатами використання моделей не можна отримати інформацію можливого подальшого розвитку банку [4].

Одночасно, жоден аналіз фінансової стабільності банку не здійснюється без графічного відображення часових рядів даних і визначення описових статистичних характеристик таких рядів. Можна визначити переваги такого методу дослідження. Графічне подання даних певною мірою розглядається як якісна характеристика визначення фінансової ознаки розвитку банку [2, с. 155]. Графічне подання даних як часових рядів відображає не лише тренд розвитку банку, а й відбиває кількісні значення, що дозволяє проводити порівняльний аналіз фінансової стабільності як у межах одного банку з погляду різних періодів, так і окремих банків між собою. Також графічний метод допомагає зобразити потрібну інформацію в більш наочному та зрозумілому для користувача вигляді, наприклад відобразити динаміку зміни обсягу наданих кредитів за різні роки.

Проте цей метод можна використовувати лише для відображення аналізованих даних у динаміці. Крім цього, графічне відображення потребує доповнення описом статистичних характеристик досліджуваних рядів динаміки. Головний недолік полягає в тому, що необхідно проводити зазначені дослідження з погляду кожного показника фінансової стабільності. Утім таких показників може бути багато. Тож головне питання полягає у визначенні узагальненої оцінки аналізу фінансової стабільності.

Комплексну характеристику фінансової стабільності банку не можна обмежувати лише

набором кількісних показників (ліквідність, платоспроможність, прибутковість тощо), це повинен бути результат більш охоплюючого та детального аналізу, оскільки фінансова стабільність банку не є конкретним числовим показником його діяльності, це його якісна характеристика.

Комплексна оцінка фінансової стабільності банків повинна проводитися з використанням проаналізованих вище методик та охоплювати такі етапи:

1. Оскільки банк є відкритою динамічною системою, стабільність якого залежить від впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, то перший етап алгоритмічної моделі можна структурувати за напрямками: формування гіпотези про систему показників, що визначають фінансову стабільність банку (непараметричний аналіз на підставі коефіцієнтного підходу); оцінка рівня значущості показників (економетричне моделювання), визначення системи найбільш інформативних показників (ознак).

2. Побудова моделей ретроспективної та перспективної діагностики фінансової стабільності банку з використанням агрегованого індексу.

3. Розробка системи адекватних управлінських рішень щодо вибору стратегії забезпечення фінансової стабільності банку, що функціонує в умовах нелінійності розвитку макроекономічного середовища з використанням апарату теорії ймовірності та нечітких множин.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку. Проведення оцінювання за запропонованою моделлю, на відміну від існуючих, дає змогу врахувати специфіку банківської діяльності та вплив макроекономічного середовища на фінансову стабільність банків. Важливим є впровадження у практичну діяльність банків превентивних науково-методичних підходів до експрес-діагностування їх фінансової стабільності. Запропонований методичний підхід дасть можливість завчасно ідентифікувати погіршення фінансової стабільності банку й оцінити імовірність настання фінансової кризи, а також оперативно вжити відповідних заходів із метою її профілактики. Перспекти-

вами подальших досліджень у даному напрямі є розробка детальних рекомендацій щодо побудови комплексної моделі оцінки фінансової стабільності банків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азаренкова Г. М. Узагальнений підхід щодо визначення оцінки фінансової стабільності розвитку банку / Г. М. Азаренкова, О. Г. Головка // Вісник НБУ. – 2009. – № 9. – С. 18–21.
2. Головка О. Г. Методичні основи аналізу фінансової стабільності банку / О. Г. Головка // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 1 (13) – С. 155–160.
3. Діагностика системної стабільності на основі макроекономічних та пруденційних показників : звіт про НДР (1 етап) ; наук. кер. О. М. Тридід. – № 0113U002195. – Харків : УБС НБУ ХІБС, 2013. – 72 с.
4. Євенко Т. І. Методологічні аспекти прогнозування ймовірності банкрутства банківських установ / Т. І. Євенко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Вип. 9 (2). – С. 117–121.
5. Коваленко В. В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи : монографія / В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 198 с.
6. Коваленко В. В. Оцінка фінансової стійкості банківської установи для розробки антикризової стратегії її діяльності / В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 12. – С. 95–108.
7. Колодізев О. М. Формування універсальної системи оцінки економічної безпеки банку / О. М. Колодізев, О. М. Штаєр // Проблеми економіки. – 2011. – № 2. – С. 67–75.
8. Кузнєцова А. Я. Проблеми цінової та фінансової стабільності й інноваційного розвитку в Україні : монографія / А. Я. Кузнєцова. – Київ : УБС НБУ, 2010. – 263 с.
9. Лазня А. В. Науково-методичні підходи до визначення та вибору індикаторів фінансової стабільності банківської системи / А. В. Лазня // Фінансовий простір. – 2014. – № 1. – С. 83–91.
10. Маринич Т. О. Компаративний аналіз індикаторів фінансової стабільності України / Т. О. Маринич // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 3. – Т. 1. – С. 218–226.
11. Огієнко В. І. Систематизація та аналіз індикаторів фінансової стійкості в Україні / В. І. Огієнко, О. В. Луняков // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 1. – С. 3–8.
12. Показатели финансовой устойчивости [Електронний ресурс]: Руководство по составлению / Вашингтон, округ Колумбия, США: Международный Валютный Фонд, 2007 год. – Режим доступа: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf> (дата звернення: 18.09.16). – Назва с екрана.
13. Сенченко О. Рейтингова оцінка банків у розрізі аналізу їх фінансової безпеки на основі таксонометричного методу / О. Сенченко // Вісник НБУ. – 2011. – № 1 (179). – С. 58–60.
14. Шумська С. С. Тенденції розвитку та стійкості банківської системи України / С. С. Шумська, Д. В. П'ятницький // Управління розвитком. – 2015. – № 3. – С. 7–19.

REFERENCES

1. Azarenkova, G. M. & Holovko, O. H. (2009). *Uzahalnenyi pidkhid shchodo vyznachennia otsinky finansovoi stabilnosti rozvytku banku* [The generalized approach to the determination of estimation of financial stability of bank development]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of*

- the National Bank*, 9, 18–21 [in Ukrainian].
2. Holovko, O. H. (2012). Metodichni osnovy analizu finansovoi stabilnosti banku [Methodical bases of analysis of bank financial stability]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of Banking University of the National bank of Ukraine: Collected papers*, (1 (13), (pp. 155–160) [in Ukrainian].
 3. Trydid, O. M. (2013). *Diahnastyka systemnoi stabilnosti na osnovi makroekonomichnykh ta prudentsiinykh pokaznykiv [Diagnostics of system stability on the basis of macroeconomic and prudential indicators]*. (Vols.1). Kharkiv: UBS NBU KhIBS [in Ukrainian].
 4. Yevenko, T. I. (2013). Metodolohichni aspekty prohnozuvannya ymovirnosti bankrutstva bankivskykh ustanov [Methodological aspects of prognostic of probability of bank institutions bankruptcy]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Actual problems of regional economy development*, 9 (2), 117–121 [in Ukrainian].
 5. Kovalenko, V. V. & Krukhmal, O. V. (2007). *Antykryzove upravlinnia v zabezpechenni finansovoi stiikosti bankivskoi systemy [Crisis management in ensuring the financial stability of banks]*. Sumy: UABS NBU [in Ukrainian].
 6. Kovalenko, V. V. & Krukhmal, O. V. (2007). Otsinka finansovoi stiikosti bankivskoi ustanovy dlia rozrobky antykryzovoi stratehii yii diialnosti [Estimation of financial firmness of bank establishment for development of crisis strategy of its activity]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of economics*, 12, 95–108 [in Ukrainian].
 7. Kolodiziev, O. M. & Shtaiar, O. M. (2011). Formuvannya universalnoi systemy otsinky ekonomichnoi bezpeky banku [Forming of the universal system of estimation of economic security of bank]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*, 2, 67–75 [in Ukrainian].
 8. Kuznietsova, A. Y. (2010). *Problemy tsinovoi ta finansovoi stabilnosti y innovatsiinoho rozvytku v Ukraini [Problems of price and financial stability and innovative development in Ukraine]*. Kyiv: UABS NBU [in Ukrainian].
 9. Laznia, A. V. (2014). Naukovo-metodychni pidkhody do vyznachennia ta vyboru indyikatoriv finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy [The Scientifically-methodical approaches to the determination and choice of indicators of banking system financial stability]. *Finansovyi prostir – Financial space*, 1, 83–91 [in Ukrainian].
 10. Marynych, T. O. (2010). Komparatyvnyi analiz indyikatoriv finansovoi stabilnosti Ukrainy [Comparative analysis of the financial stability indicators of Ukraine]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky – Mechanism of Economic Regulation*, 3(1), 218–226 [in Ukrainian].
 11. Ohiienko, V. I. & Luniakov, O. V. (2013). Systematyzatsiia ta analiz indyikatoriv finansovoi stiikosti v Ukraini [Systematization and analysis of indicators of financial firmness in Ukraine]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of Banking University of the National bank of Ukraine: Collected papers*, (1), (pp. 3–8) [in Ukrainian].
 12. Pokazateli finansovoy ustoychivosti: rukovodstvo po sostavleniyu [Financial soundness indicators: compilation guide]. (n.d.) <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>. Retrieved from <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf> (accessed 18 September 2016) [in Russian].
 13. Senchenko, O. (2011). Reitynhova otsinka bankiv u rozrizi analizu yikh finansovoi bezpeky na osnovi taksonometrychnoho metodu [Banks rating in the context of the analysis of their financial security on the basis of the taxonomic method]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank*, 1 (179), 58–60 [in Ukrainian].
 14. Shumska, S. S. & Piatnytskyi, D. V. (2015). Tendentsii rozvytku ta stiikist bankivskoi systemy Ukrainy [Progress trends and firmness of the banking system of Ukraine]. *Upravlinnia rozvytkom – Development Management*, 3, 7–19 [in Ukrainian].

О. С. Вовченко (Высшее учебное заведение «Полтавский университет экономики и торговли»). **Современные методические подходы Укоопсоюза к оценке финансовой стабильности банка.**

Аннотация. Цель статьи заключается в обобщении научных подходов относительно оценивания финансовой стабильности банка для определения направлений усовершенствования методического обеспечения такой оценки. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью общенаучных методов исследования: теоретического обобщения, сравнения, группирования и систематизации, системного и критического анализа, логического обобщения, формализации. **Результаты.** Теоретические положения и методические подходы, рассмотренные в статье, доведены до уровня конкретных рекомендаций относительно возможности использования их для оценивания финансовой стабильности банка и разработки комплексной модели такой оценки в дальнейших исследованиях. **Практическая значимость результатов исследования.** Предложены научно-методические рекомендации относительно оценки финансовой стабильности банков, которые будут способствовать усовершенствованию экономического механизма ее обеспечения.

Ключевые слова: банк, финансовая стабильность, комплексная модель, оценка, индикаторы.

O. Vovchenko (Poltava University of Economics and Trade). **Modern scientific approaches to the estimation of financial stability of bank.**

Summary. Purpose. Generalization of scientific approaches in relation to the estimations of financial stability of bank for determination of directions of improvement of the methodical providing of such estimation. **Methodology of research.** The decision of the tasks of the article was executed by means of scientific methods of cognition, among them: theoretical generalization, comparison, grouping and systematization, analysis of the systems and critical, logical generalization, formalization. **Findings.** Theoretical positions and methodical approaches considered in the article are well-proven to the level of certain recommendations in relation to possibility of the use of them for the evaluation of financial stability of bank and development of complex model of such estimation in further researches. **Practical value.** Offer scientifically-methodical recommendations in relation to the estimation of financial stability of banks will assist the improvement of economic mechanism of her providing.

Keywords: bank, financial stability, complex model, estimation, indicators.

Стаття надійшла 21 вересня 2016 року.